

Problematika demence – Část 1

Prof. Andrew Robinson

Jsme zde spolu s Fran a budeme si chvíli povídat o některých konceptech, které osvětlí problematiku demence. Během kurzu budeme budovat porozumění těmto konceptům postupně, ale Fran, abychom začali ze široka – co je demence?

Prof. Fran MacInerny

OK. Demenci nemůžeme definovat zcela přesně, což je součástí její složité povahy. Demence není jeden stav. Je to něco, čemu říkáme syndrom. Je to soubor příznaků, které jsou způsobeny celou řadou, několika tucty nemocí. Někdy slýcháme, že jich je až sto. Ovšem, určitě jde o tucty nemocí, které způsobují demenci. Takže je to syndrom, soubor příznaků, které lidé v tomto stavu sdílejí.

(pozn.překl. pro diagnostická kritéria demence jako déletrvajícího nově vzniklého zhoršení kognice (poznávacích schopností) alespoň ve 2 kognitivních doménách vedoucí k poruše soběstačnosti používaná v České republice např. článek pod odkazem [zde](#), [zde](#), [zde](#) nebo [zde](#))

Prof. Andrew Robinson

Dobrá. Často se mě lidé ptají, co je Alzheimerova demence?

Prof. Fran MacInerny

Tebe i mne, Andrew. Kdybych dostala dolar pokaždé, když se mne někdo na tohle zeptá, pozvala bych tě na kafe. Alzheimerova choroba je jedna z těch tuctů nemocí, které způsobují demenci. Je nejběžnější příčinou demence, ale jsou mnohé další. Zmínila jsem, že těch nemocí je více, patří mezi ně Huntingtonova nemoc, Parkinsonova nemoc, vaskulární (cévní) onemocnění a pak tedy i Alzheimerova choroba. Alzheimerova choroba má na svědomí asi 60 až 70 % všech případů demence. Je to nejběžnější, ale nikoliv jediná příčina demence.

Prof. Andrew Robinson

Takže když máš Alzheimerovu nemoc, dostaneš demenci.

Prof. Fran MacInerny

Přesně. Někdy jí říkáme demence u Alzheimerovy choroby.

Prof. Andrew Robinson

Aha, a jaký typ lidí může mít demenci?

Prof. Fran MacInerney

No, demence nijak nediskriminuje. Všichni možní lidé trpí demencí, nicméně nejvíce souvisí se stárnutím. Není normální součástí stárnutí, ale souvisí s ním. Odhady zní, že 90 až 95 % všech případů demence jsou lidé ve věku nad 65 let. Jen abych to upřesnila, ze všech lidí nad 65 let jen asi 10 % má demenci. Ale ze všech případů demence je jich přes 90 % u lidí starších 65 let.

Prof. Andrew Robinson

Ale můžeš mít demenci i v mladším věku?

Prof. Fran MacInerney

To ano. Můžeš se narodit s velmi vzácnou formou neurodegenerativního onemocnění vedoucího k dětské demenci, ale to není stav slučitelný s příliš dlouhým životem. Avšak skutečně i mladší lidé mohou trpět demencí. Dále v kurzu se podíváme na demence s časným nástupem, která často mívají genetický základ, ale ne vždy. Takže určitě, dvacátníci, třicátníci, čtyřicátníci, lidé nad 50 let i po šedesátce mohou mít demenci. Ale v celkové populaci lidí s demencí jich je menšina. Ze všech cest života, bez rozdílu pohlaví, ze všech případů je zdaleka nejvíce případů u lidí nad 65 let. Jak lidé překročí pětadesátku, pravděpodobnost rozvoje demence se u nich zvyšuje, a to tak, že se domníváme že u lidí ve věku nad 95 let má demenci asi polovina. Každý z nás bude znát někoho staršího 95 let, kdo nemá demenci, ale taková je pravděpodobnost z pohledu populace.

Prof. Andrew Robinson

A co rasa?

Prof. Fran MacInerney

Ne. Neexistuje zvláštní souvislost s rasou/etnickým původem. Je to zajímavé, protože demence souvisí s vyšším věkem, a čím jsou země a jejich hospodářství úspěšnější – mají lepší výživu, lepší hygienu, lepší zdravotní péči – tím déle žijeme. Na přelomu 19. a 20. století ses dožil kolem 40 let. To bylo stáří. My všichni bychom byli nejspíše dávno po smrti. Jak společnost bohatne, lidé žijí déle. Takže samo o sobě to s etnickým původem není spojeno, ale největší nárůsty vidíme v takzvaném rozvojovém světě – takže Asie, Afrika, to jsou kontinenty, které vidí velmi vysoké nárůsty v populaci. A to je pro ně velká výzva, protože

jsou oproti bohatším zemím velmi pravděpodobně méně připraveni reagovat na tyto potřeby.

Prof. Andrew Robinson

Takže demence je poruchou mozku?

Prof. Fran MacInerny

Je to tak.

Prof. Andrew Robinson

A vyvíjí se docela jinak než rakovina nebo diabetes nebo takové nemoci.

Prof. Fran MacInerny

Ano, přesně tak.

Prof. Andrew Robinson

Takže demence – jak se prezentuje? Jak vypadá?

Prof. Fran MacInerny

OK. No, je to ...

Prof. Andrew Robinson

Nebo člověk s demencí?

Prof. Fran MacInerny

Existuje spousta individuálních variací, takže to je moc dobrá otázka, Andy. Projevy, kterými se prezentuje, se mezi lidmi liší, a také se liší v průběhu neboli po trajektorii demence. V kurzu budeme probírat stádia demence. Nejprve se projevuje v kognici nebo myšlení. Takže může docházet ke změnám v paměti. Mohou se měnit schopnosti plánování. Mohou nastat změny osobnosti a nálady, které mohou pacienti sami, nebo spíše jejich blízcí, zaznamenat. Jak nemoc postupuje, tak ale vidíme i projevy tělesné. To znamená příznaky, na které jsme spíše zvyklí u rakoviny nebo onemocnění srdce, u nichž spíše počítáme s tělesnými dopady. Jelikož je mozek zodpovědný skoro za všechno, co se v těle odehrává, tak v pozdějších

stádiích demence vidíme i tělesné příznaky. Vidíme imobilitu (poruchu pohyblivosti), infekce, zápal plic, mnohem rozsáhlejší tělesné známky progresu nemoci, spolu s trvalými problémy v oblasti myšlení, chování, uvažování, a tak dále. Takže jde o komplexní záležitost, která postihuje úplně celého člověka.

Shrnutí

- Demence je syndrom, tedy soubor příznaků, které jsou způsobeny řadou nemocí.
- Alzheimerova choroba je nejčastější příčinou demence.
- Jsou tučty nemocí, které mohou způsobit demenci (např. Huntingtonova nemoc, Parkinsonova nemoc, vaskulární onemocnění).
- Demence souvisí se stárnutím, ale není součástí normálního stárnutí.
- Více než 90 % všech případů demence tvoří lidé nad 65 let věku.
- Kolem 10 % lidí nad 65 let věku má demenci; u lidí nad 90 let věku je to přibližně každý druhý (asi polovina).
- Demence často začíná kognitivními (poruchami poznávacích schopností) a behaviorálními změnami (změnami chování), ale jak postupuje, zasahuje člověka celkově, a to včetně tělesných projevů.